

SID

سرویس های ویژه

سرویس ترجمه تخصصی

کارگاه های آموزشی

بلاگ مرکز اطلاعات علمی

عضویت در خبرنامه

فیلم های آموزشی

کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی

مباحث پیشرفته یادگیری عمیق؛
شبکه های توجه گرافی
(Graph Attention Networks)

کارگاه آنلاین آموزش استفاده از
وب آو ساینس

کارگاه آنلاین مقاله روزمره انگلیسی

بررسی اثر سالیسیلیک اسید بر مقاومت دانه رسته‌های نخود (*Cicer arietinum L.*) نسبت به قارچ *Ascochyta rabiei* و بر تغییر فعالیت آنزیم‌های پراکسیداز و کاتالاز

مه‌دخت ملاح^{۱*}، احمد مجد^۱، فتح‌الله فلاحیان^۱، فیروزه چلابیان^۱، سید حسین صباغ پور^۳

۱: دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات تهران، دانشکده علوم پایه، mahdokht120@yahoo.com، ۰۲۱۴۸۱۷۱۷۲ Tel:

۲: دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران شمال، دانشکده علوم پایه، ahmajd@hotmail.com، ۰۲۱۲۷۱۷۲۱۱ Tel:

۳: مؤسسه تحقیقات کشاورزی دیب، sabaghpour@yahoo.com، ۰۸۳۲۲۳۳۴۱۰ Tel:

چکیده

سالیسیلیک اسید (SA) یکی از تنظیم کننده های مهم القای مقاومت گیاهان نسبت به عوامل بیماریزا است که با تغییر فعالیتهای متابولیکی از جمله تغییر فعالیت آنزیمها موجب افزایش مقاومت گیاهان به عوامل بیماریزا می گردد. به منظور بررسی اثر ضدقارچی SA و تاثیر آن بر فعالیت آنزیمهای پراکسیداز و کاتالاز، گروهی از بذرهای نخود (*Cicer arietinum L.*) رقم بیونج به مدت ۳۰ دقیقه در سوسپانسیون اسپور قارچ *Ascochyta rabiei* به میزان ۱۰^۶ اسپور در هر میلی لیتر و گروه دیگر در آب مقطر سترون قرار گرفتند. سپس بذرهای هر دو گروه در پتری ها کشت شدند. این بررسی در قالب یک طرح کاملاً تصادفی و به صورت آزمایش فاکتوریل با ۳ تکرار اجرا و تجزیه و تحلیل گردید. عامل اصلی دو گروه آلودگی و عدم آلودگی به قارچ و عامل فرعی غلظتهای صفر، ۰/۱ و ۱/۵ میلی مولار سالیسیلیک اسید بود، که سه روز و شش روز پس از جوانه زنی بذر ها به هر دو گروه اضافه شدند. عصاره های آنزیمی دانه رسته های ۸ روزه استخراج و مقدار پروتئین و فعالیت آنزیمهای پراکسیداز و کاتالاز عصاره ها سنجش شد. نتایج نشان داد تعداد دانه رسته های آلوده در گیاهان تحت تیمار SA کاهش معنی داری در سطح یک درصد دارد. فعالیت آنزیمهای پراکسیداز و کاتالاز در غلظت ۱/۵ mM SA در ریشه ها کاهش و در اندامهای هوایی افزایش معنی دار دارد. فعالیت آنزیمهای پراکسیداز و کاتالاز در ریشه دانه رسته های آلوده به قارچ بیشتر از ریشه دانه رسته های بدون آلودگی است و در اندامهای هوایی آلوده به قارچ کمتر می باشد. تغییر الگوهای آنزیمی پراکسیداز ریشه ها با الکتروفورز بر روی ژل پلی اکریل امید (سیستم PAGE) مورد بررسی قرار گرفت که نشان داد در پراکسیداز ریشه های آلوده به قارچ آنزیم جدیدی در ناحیه مولکولهای سبک ظاهر می شود. در نمونه های تحت تیمار ۰/۱ mM SA که کمترین فعالیت آنزیم را دارند این باندها حذف می شود. در غلظت ۱/۵ mM SA دو باند جدید یکی در ناحیه مولکولهای سنگین و دیگری در محل مولکولهای سبک به جای دو باند ناحیه مولکولهای سنگین بوجود آمد. واژه های کلیدی: نخود، *Cicer arietinum L.*، *Ascochyta rabiei*، سالیسیلیک اسید، پراکسیداز، کاتالاز، الکتروفورز.

Effects of salicylic acid on resistance of chickpea (*Cicer arietinum L.*) seedling to *Ascochyta rabiei* and on alteration of peroxidase and catalase activities Mahdokht Maddah¹, Ahmad Majd², Fatollah Fallahian¹, Firozeh Chalabian², Sayyed Hossain Sabaghpour³

1- Islamic Azad University science & research branch, Tel: 0214817170, mahdokht120@yahoo.com

2- Islamic Azad University North Tehran branch, Tel: 0212717211, ahmajd@hotmail.com

3- Dried Land Agriculture Researches Institution, Tel: 08322333410, sabaghpour@yahoo.com

Salicylic acid (SA) is an important regulator of induced plant resistance to pathogens. It is known as a regulator for physiological processes such as plant defense with effect on enzyme activities. Seeds of *Cicer arietinum L.* cultivar Bivanij soaked in spores suspension with 10⁶ spores in 1ml and water for 30 min then seeds cultivated in Petri dishes. This study was conducted as factorial experiments with randomized completed block design with 3 replications for studying effects of SA on resistance of chickpea to *Ascochyta rabiei* and on alteration of peroxidase (POD) and catalase (CAT) activities. A factor was 2 groups of seeds inoculated with spores and with out infection and B factor was 3 concentration of SA 0, 0.1 and 1.5 mM seedling treated with SA tree and six days after germination. Proteins were extracted from seedling and enzyme activities were determined 8 days after germination. The results showed that SA significantly decreased infected seedlings (p < 0.01). POD and CAT activities, in 1.5 mM SA, significantly decreased in roots and increased in shoots. In roots POD and CAT activities were in infected seedling higher than seedling with out infection. In infected shoots enzymes activities decreased. The patterns of POD I soforms resulting from roots were determined by means of polyacrylamide gel electrophoresis. A new isoperoxidase appeared in site of light molecules in infected roots. This band disappeared in 0.1 mM SA that had the least activities. In roots treated with 1.5 mM SA two new bands appeared one of them is in light and another band is in heavy molecules site that there have a little activities.

مقدمه

نخود سفید (*Cicer arietinum L.*) در بین حبوبات با اهمیت مقام سوم را در جهان و مقام اول را در مدیترانه و جنوب آسیا دارد. (صباغ پور، ۱۳۷۵). رقم بیونج یکی از ارقام محلی و دانه درشت نخود در ایران است که به طور وسیعی در استان کرمانشاه کشت می شود. اما حساس بودن این رقم به بیماری برقرزدگی *Ascochyta blight* همه ساله موجب کاهش عملکرد و خسارت شدید در شرایط خنک و مرطوب می گردد. این بیماری بذر زاد و عامل آن قارچ *Ascochyta rabiei* است که به اندامهای هوایی گیاه حمله می کند. (یونسی، ح. ۱۳۸۲).

سالیسیلیک اسید ترکیبی رایج در قلمرو گیاهان است و تنظیم کننده فرایندهای فیزیولوژیکی، از جمله گرمزایی و دفاع گیاه در برابر میکروارگانیسمهای بیماریزای می باشد (Metraux 2002). تشخیص عامل بیماریزا توسط عصاره های رها شده از پاتوژن در مکان آلودگی به سرعت با تغییراتی در جریان یونها و تولید انواع اسیژنه های فعال دنبال می شود که شروع یک جریان نشانه برای فعال کردن نسخه برداری از عوامل درگیر در بروز رنهای مقاومت است (Metraux J.P. 2002). کاتالاز و پراکسیداز آنزیمهای مرتبط با تنشهای اکسیداتیو هستند و نقشی کلیدی در رفع پراکسیدهای هیدروژن در گیاهان دارند. (Srivastava, S. 2001). کاتالاز به طور عمده در حذف پراکسید هیدروژن در پراکسی زومها شرکت دارد، بنابراین حمایت کننده سلولهای فتوسنتزی در برابر تنش اکسیداتیو می باشد (Willekens 1995). همچنین کاتالاز در تاثیر سالیسیلیک اسید برای علامت رسانی در مسیر حفاظت در برابر عوامل بیماریزا دخالت دارد (Raskin I. 1992). پراکسیداز اکسیداسیون گهرمایه های آلی متعددی را در حضور پراکسید هیدروژن انجام می دهد و در فرایندهای فیزیولوژیکی مختلفی مانند رشد، دفاع و تشکیل دیواره سلولی نقش دارد (Srivastava 2001).

خسارت شدید بیماری بر زندگی نخود و تاثیر سالیسیلیک اسید بر مقاومت سازی گیاهان دلایلی برای انجام این تحقیق در زمینه اثر SA بر میزان الودگی دانه رسته های نخود رقم بیونیک به قارچ اسکوکیتا بود و به منظور تعیین نقش آنزیمها، چگونگی تغییر فعالیت کیمی و کیفی آنزیم پراکسیداز و فعالیت کیمی کاتالاز در این دانه رسته ها سنجش شد.

مواد و روشها

قارچ اسکوکیتا از تعدادی از غلافهای آلوده نخود جداسازی و خالص شد، پس از تشکیل پیکیندها و تکثیر آنها، سوسپانسیون اسپور به میزان ۱۰^۶ اسپور در هر میلی لیتر آب مقطر تهیه گردید. گروهی از بذرهای نخود رقم بیونیک پس از سترون شدن با هیپوکلریت سدیم ۵ درصد، به مدت ۳۰ دقیقه در سوسپانسیون اسپور تهیه شده و گروهی دیگر در آب مقطر سترون قرار گرفتند. سپس بذور آلوده و سالم هر کدام به طور جداگانه در پتری های که با دو لایه گاز استریل و کاغذ صافی پوشانیده شده بودند کشت شدند. بررسی در قالب یک طرح کاملاً تصادفی به صورت آزمایش فاکتوریل در ۳ تکرار اجرا و تجزیه و تحلیل گردید. عامل اصلی در دو گروه الودگی و عدم الودگی به قارچ و عامل فرعی غلظتهای صفر، ۱/۱ و ۱/۵ میلی مولار سالیسیلیک اسید بود که ۳ روز و ۶ روز پس از جوانه زنی بذرها به مقدار ۳ ml به هر دو گروه اضافه شد. تجزیه واریانس و مقایسه میانگین ها با استفاده از آزمون دانکن توسط نرم افزار SPSS با ضریب اطمینان ۹۵٪ انجام شد. هشتمین روز پس از جوانه زنی ضمن ارزیابی تعداد دانه رسته های آلوده، ۰/۵ گرم وزن تر ریشه ها و نیز اندام هوایی شاهد و تیمارهای مختلف هر دو گروه به طور جداگانه به کمک ۴ ml با فراسخراج پتاسیم فسفات ۱۰۰ mM (pH ۷/۵)، در هاون ساییده شد. عصاره های حاصل به مدت ۲۰ دقیقه و در ۱۲۰۰۰ g در دمای ۴°C سانتریفوژ گردید. رو مایع حاصل برای سنجش فعالیت آنزیمهای پراکسیداز و کاتالاز مورد استفاده قرار گرفت. مطالعات کیمی توسط دستگاه اسپکتروفتومتر B50 Camspec انجام شد. فعالیت پراکسیداز عصاره ها توسط محلول رنگ آمیزی شامل ۴ ml با فراسنات سدیم ۰/۲M، ۴۰۰ μl آب اکسیژنه ۳٪ و ۲۰۰ μl بنزیدین ۱M/۰/۱ سنجش شد. منحنی افزایش جذب در طول موج ۵۳۰ نانومتر و به مدت ۳ دقیقه رسم گردید. فعالیت آنزیم کاتالاز در ۳ ml محلول شامل بافر پتاسیم فسفات ۵۰ mM و H₂O₂ ۱۵ سنجش شد و منحنی کاهش جذب در طول موج ۲۴۰ nm به مدت ۱ دقیقه رسم گردید. مقدار پروتئین عصاره ها به روش برادفورد (۱۹۷۶) با استفاده از سرم الومین گاوی بعنوان استاندارد بدست آمد و فعالیت آنزیمها بر حسب واحد جذب در دقیقه به ازاء هر میلی گرم وزن تر محاسبه شد. به منظور الکتروفورز آنزیم پراکسیداز ریشه، ژل پلی اکریل امید ۷/۵ درصد بر اساس روش Davis (۱۹۶۴) تهیه گردید و الکتروفورز با جریان ۳۰ mA به مدت ۵ ساعت انجام شد. ژل حاصل در معرف شامل ۸۰ ml بافر اسنات سدیم ۰/۲ M (pH ۸/۸)، ۴ ml بنزیدین ۰/۲M و ۸ ml آب اکسیژنه ۳٪ رنگ آمیزی و پس از ظهور باندها، الگوهای پراکسیدازی مورد مطالعه و عکسبرداری قرار گرفت.

نتایج و بحث

مقایسه میانگین ها در جدول ۱ نشان می دهد سالیسیلیک اسید موجب کاهش قابل توجه الودگی دانه رسته ها به قارچ شده است. این کاهش در سطح ۱ درصد معنی دار است. Murphy و همکاران در سال ۲۰۰۰ تاخیر در بروز بیماری توسط SA را در گیاهان تنباکوی آلوده به قارچ *Botrytis cinerea* گزارش کردند. کاهش رشد میسلیم قارچ *Eutypa lata* توسط SA نیز گزارش شده است (Amborabe 2002). بررسی کلی اثر غلظتهای مختلف SA بدون توجه به الودگی دانه رسته ها نشان داد فعالیت آنزیم پراکسیداز و کاتالاز ریشه تحت تاثیر SA=1/5 m M کاهش می یابد. این کاهش برای آنزیم پراکسیداز در سطح ۵ درصد معنی دار است. بر عکس فعالیت آنزیم پراکسیداز و کاتالاز در اندام های هوایی تحت تاثیر M SA=1/5m به طور معنی داری در سطح ۱ درصد افزایش می یابد. (جدول ۱). بدین ترتیب غلظت ۱/۵ میلی مولار SA اثرات متفاوتی در ریشه و اندام هوایی داشته و در ریشه باعث مهار فعالیت هر دو آنزیم شده است. این نتایج با گزارشهای Snvastava و همکاران (۲۰۰۱) بر روی گیاه سس همسو می باشد. Shim نیز در سال ۲۰۰۲ نشان داد بین کاهش فعالیت کاتالاز و افزایش SA درونی گیاهان ارتباط وجود دارد. در اندامهای هوایی SA موجب افزایش فعالیت آنزیمهای مورد بررسی شد. افزایش فعالیت پراکسیداز در دانه رسته های موز تحت تیمار با SA و تنش سرما توسط kang و همکاران در ۲۰۰۲ گزارش شده است. در مقایسه کلی دو گروه آلوده به قارچ و بدون الودگی، بدون در نظر گرفتن تیمارهای SA مشخص گردید که فعالیت آنزیم پراکسیداز و کاتالاز در اندامهای هوایی تحت تاثیر الودگی به قارچ به طور معنی داری کاهش می یابد (جدول ۲). شاید همین عدم افزایش به موقع فعالیت آنزیمهای پراکسیداز و کاتالاز در اندامهای هوایی دانه رسته های رقم بیونیک باعث حساسیت شدید این رقم و آسیب پذیری آن نسبت به قارچ اسکوکیتا باشد. بررسی ایزوآنزیمهای پراکسیداز ریشه با سیستم PAGE نشان داد در دانه رسته های آلوده به قارچ ایزوآنزیمی جدید در ناحیه مولکولهای سبک ژل ظاهر می شود که تحت تیمار SA ۰/۱ m M این باندها حذف می گردد. این آنزیم در این تیمار کمترین میزان فعالیت را نشان می دهد. تحت تاثیر SA در نمونه های بدون الودگی در غلظت ۱/۵ میلی مولار ۲ باندها جدید یکی در ناحیه مولکولهای سنگین و دیگری در ناحیه مولکولهای سبک به جای باندها موجود در ناحیه مولکولهای سنگین مشاهده شد، کمترین میزان فعالیت پراکسیداز ریشه نیز در همین غلظت است.

تشکر: از مسئولین محترم مجتمع آزمایشگاهی و واحد علوم و تحقیقات که مدار انجام این پژوهش یاری دادند کمال تشکر را داریم.

منابع:

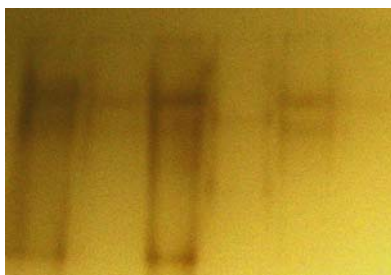
- ۱- صباغ پور، سپدحسین، ۱۳۷۵، ژنتیک نخود، مرکز نشر آموزش، ۵۴ صفحه.
- ۲- یونس، حسین، ۱۳۸۲، مجله بیماریهای گیاهی، جلد ۳۹، صفحه ۲۲۸-۲۱۳.
- 3- Amborabe B.E. 2002. Plant physiol. Biochem. 40:1051-1060.
- 4- Davis B.J. 1964. Ann. N.Y. Acad. Sci. 121:404-427.
- 5- Kang G., 2003. Environmental and Experimental Botany. 50:9-15.
- 6- Liman F., 1998. Phytochemistry. 49:1219-1225.
- 7- Metraux J.P. 2002. Trends in plant science. 1-3.
- 8- Murphy A., 2000. Physiological and Molecular Plant Pathology. 57:47-54.
- 9- Raskin I., 1992. Annu. Rev. plant physiol. Plant Mol. Biol. 43:439-463.
- 10- Shim, I.s., 2003. Plant Growth Regulation 39:285-292.
- 11- Srivastava. S., 2001. Plant physiol. Biochem. 39:529-538.

جدول ۱- میانگین فعالیت آنزیم‌ها در غلظت‌های مختلف سالیسیک اسید در دانه رست‌های آلوده و بدون آلودگی به قارچ

درصد دانم‌رست‌های آلوده	کاتالاز در اندام هوایی	کاتالاز در ریشه	پراکسیداز در اندام هوایی	پراکسیداز در ریشه	
55 A	0.211 C	1.064 A	0.295 C	0.636 A	شاهد
20 B	0.353 B	1.102 A	0.358 B	0.556 A	0.1 SA mM
21 B	0.653 A	0.998 A	0.421 A	0.409 B	1.5 SA mM

جدول ۲- میانگین فعالیت آنزیم‌ها در دو گروه دانه رست‌های آلوده به قارچ و بدون آلودگی به قارچ

کاتالاز در اندام هوایی	کاتالاز در ریشه	پراکسیداز در اندام هوایی	پراکسیداز در ریشه	
0.511 A	1.052 A	0.387 A	0.495 A	بدون آلودگی به قارچ
0.300 B	1.058 A	0.328 B	0.572 A	آلوده به قارچ

تصویر ۱: ایزو آنزیم‌های پراکسیداز ریشه بر روی ژل پلی‌اکریل‌امید. از سمت راست بدون آلودگی شاهد، ۱، ۰، ۰، ۵، ۱ و آلوده به قارچ شاهد، ۱، ۰، ۰، ۵ میلی‌مولار SA

SID

سرویس های
ویژه

سرویس ترجمه
تخصصی

کارگاه های
آموزشی

بلاگ
مرکز اطلاعات علمی

عضویت در
خبرنامه

فیلم های
آموزشی

کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی

مباحث پیشرفته یادگیری عمیق؛
شبکه های توجه گرافی
(Graph Attention Networks)

کارگاه آنلاین آموزش استفاده از
وب آوساینس

کارگاه آنلاین مقاله روزمره انگلیسی